

Wandelen in Drentse boomkronen:

Het Boomkroonpad

In de staatsbossen bij het Drentse Borger werd in augustus 1996 een nieuw fenomeen in gebruik genomen: het Drents Boomkroonpad. Het gaat om een -hoofdzakelijk-stalen constructie van 9 pilonen, waartussen loopbruggen zijn aangebracht op hoogten variërend tussen 7,5 en 17,5 meter boven de grond. Het hoogste punt is een toren met uitkijkplatform op 22,5 meter hoogte. Via een worteltunnel komt men onder de grond, waarna via een wenteltrap het eerste platvorm op 7,5 m hoogte wordt bereikt.

De kosten van het project bedroegen 1,3 miljoen gulden. Al 3 weken na de openstelling werd de 25.000ste -betalende- bezoeker verwelkomd, bij de jaarwisseling hadden ruim 60.000 bezoekers het pad gelopen. De auteur, bedenker van het project, gaat in onderstaand artikel in op het waarom en hoe ervan en op de oorzaken van de grote belangstelling van het publiek.

Geboorte van een idee

De voorgeschiedenis ligt in de schoot van het overleg over recreatief/toeristische zaken, zoals dat in de provincie Drenthe begin 1993 was geregeld. Het provinciaal bestuur stelde toen een Toeristisch Platform Drenthe (TPD) in, waarin vrijwel alle geledingen uit de sector waren vertegenwoordigd: recreatieondernemers, de horeca, recreatieschappen, consultants voor economische en toeristische bedrijvigheid, be-

stuurders en beleidsmakers van Rijk en provincie. Namens de terreinbeheerders nam het Staatsbosbeheer er aan deel. Dit TPD diende de provincie enerzijds als klankbord voor de inhoud van haar 'Beleidsplan Recreatie en Toerisme 2000', anderzijds als orgaan om de uitvoering te stimuleren.

Één van de programmapunten uit dit Beleidsplan, dat als motto meekreeg: "Drenthe Natuurlijk Actief", betrof het onderwerp "wandelen". Drenthe wil zich in de markt profileren als dé provincie om te wandelen.

Ter uitwerking van die wens werd de Werkgroep Wandelen ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de provincie, de VVV, ANWB, Drentse Recreatieschappen, Staatsbosbeheer en Recron. De werkgroep toog aan het werk en tijdens brainstormen over mogelijkheden om gevaarlijker en avontuurlijker te wandelen, werd - bij gebreke aan Drentse ravijnen - en om toch hoogtever-

schillen te kunnen beleven, het idee geboren: "Dan maar de boom in". Dat idee vond binnen de werkgroep grote weerklank. Aan Staatsbosbeheer werd gevraagd het idee uit te werken ("Zet je het even op een A-4-tje?").

Van idee tot schets

We schrijven intussen mei 1993. Staatsbosbeheer heeft in Drenthe zo'n 18.000 ha bos in eigendom en daarin al een flinke traditie wat betreft inrichting voor recreatief gebruik. Er zijn veel voorzieningen voor fietsers, ruiters en wandelaars; op diverse plaatsen zijn informatiecentra ingericht. Zelfs liggen er enkele spartelvijsers.

Het Houtvester Kuhn Huis in de boswachterij "Borger" werd in 1985 opengesteld als centrum voor informatie over bos, bosontwikkeling en bosbeheer in Drenthe. Vanaf dit centrum zijn wandelroutes uitgezet. Het centrum ligt bovendien aan de enige te

Vak 13-afd. f en g, Boswachterij "Borger"

afd. f: **beuk**, kiemjaar 1934, gemengd met: *Abies grandis* en *Douglas* (1932), inlandse eik (eikels), Japanse lariks (1935) in 1937 geplant op volledig bewerkte (30-50 cm) grond. Bodem: veldpodzol, GT VI

afd. g: **Japanse lariks**, kiemjaar 1936, volledig gemengd met beuk, in 1938 geplant op volledig bewerkte grond. Bodem: veldpodzol, GT VI

Door de bosbehandeling is het onderscheid tussen de beide afdelingen sterk verminderd. Het oogt nu vooral als een lariks/beuk opstand met bijmenging van eiken en enkele exemplaren *Douglas* en *grandis*.

Gegevens van de 10 dominante bomen:

	lengte (m)	bhd (cm)
dg	25	46
jl	24	37
bu	22	48

Het Boomkroonpad

handhaven verharde weg in de Drentse Staatsbossen, speciaal bedoeld als recreatieve ontsluitingsweg. (Veel wegen en bosgedeelten in Drenthe zijn al of worden nog gesloten voor autoverkeer).

Vlak erbij ligt een geschikt, relatief gevarieerd bosgedeelte, Vak 13. (zie kader)

Kortom, het idee kon worden ingebed in een toeristisch/recreatief kader en zodanig worden gesitueerd dat het planologisch goed inpasbaar was. Alle betrokkenen waren het er ook snel over eens dat het geen op zichzelf staande attractie mocht worden, maar wel een extra spannende ervaring in het bos.

Als doel gold: "wandelen op het boomkroonpad moet bij de bezoeker emoties oproepen en be-

trokkenheid bij het bos; zijn zintuigen moeten aangesproken worden".

Bij keuze voor locatie in de Staatsbossen, moet het boomkroonpad uitstralen, dat het een "aantrekkelijke Staatsbosbeheer-voorziening is, ingebed in een gevarieerd aanbod aan bos-recreatieve en informatieve mogelijkheden". De lengte ervan moet zodanig zijn dat de wandelaar de sensatie beleeft om los van de grond andere dingen te zien en dingen in het bos anders te zien. Aldus kreeg het programma van eisen vorm. De werkgroep vroeg en kreeg van het provinciaal bestuur krediet om 2 architecten schetsontwerpen te laten maken.

Van schets naar plan; geld sprokkel

Begin 1994 werd een ontwerp gekozen dat erg aansprak (kosten: ca. 1,7 miljoen gulden). De werkgroep liet het schetsontwerp

door de gekozen architect toelichten in een vergadering van het TPD; ook daar kreeg het veel bijval. Staatsbosbeheer ging vervolgens als trekker van het project optreden en was tevens bereid: "mits de bouw betaald wordt door derden, het pad in beheer en onderhoud te nemen". Zo stapten we dus in het avontuur van projectontwikkeling. Risico's nemen, naar buiten treden en profileren met recreatieve zaken passen op dat moment goed in de veranderende bedrijfscultuur van het Staatsbosbeheer. In zijn begin 1994 vastgestelde Strategische Plan heeft de dienst op twee punten een andere koers uitgezet:

* natuur- en recreatiedoelstellingen zijn gelijkwaardig

* ontwikkeling van een "commerciële" functie is gewenst

Deze koerswijziging is bedoeld om meer publiek draagvlak te krijgen en om de financiële af-

hankelijkheid van het Ministerie van Landbouw terug te brengen. Was er voor de trekkersrol dus wel de nodige ideële ruimte, de financiële ruimte was nog zeer onduidelijk. Daarom werd als eerste ingezet op een goed doortimmerde subsidieaanvraag bij het ISP- secretariaat (= Integraal Structuur Plan Noorden des lands, rubriek Toeristisch Re-creatieve Infrastructuur).

Inschakelen externe deskundigheid

Het doortimmeren van een subsidieaanvraag is een vak apart. Deze deskundigheid werd betrokken van bureau Promec uit Maastricht. Dat leverde een marktverkenning, een businessplan en verzorgde de eigenlijke subsidieaanvraag. (Als - voorlopige- financieringsopzet werd uitgegaan van de volgende verdeling: SBB: 50%, ISP: 25%, ROM/WCL: 15%, Prov/Recr. Sch/ sponsoren: 10%). Het ISP zegde (juli 1994) een bijdrage toe van f 225.000,00. Dat betekende een mooie financiële start.

Toen begon de belangrijkste fase: de omvang vaststellen van de eigen Staatsbosbeheerbijdrage (en vervolgens de andere gedoodverfde contribuanten over de streep trekken!) Dat leidde binnen Staatsbosbeheer tot principiële discussies:

1. Past een voorziening als het boomkroonpad wel in het Staatsbosbeheer-pakket aan recreatieve voorzieningen? **Conclusie:** past niet in standaardpakket, maar is zodanig innovatief van karakter en aansprekend, dat het wel goed past bij een zich vernieuwend Staatsbosbeheer.
2. Dient dit project als algemene voorziening (zoals infocentra, wandelroutes) gefinancierd te worden en daarmee ook gratis toegankelijk te zijn? **Conclusie:**

neen, het hoort niet tot de standaard, maar levert wel extra beleevingswaarde op. De bezoeker zal voor dat extra moeten gaan betalen!

De directie besloot het project te steunen, maar stelde de voorwaarde, dat: "de SBB-investering en de exploitatiekosten door opbrengsten uit het project terugverdiend moeten worden binnen redelijke termijn door te heffen entree en overige te genereren inkomsten". Tevens werd een draagkrachtgrens van de eigen bijdrage aangegeven.

In oktober 1994 ging de interne Projectgroep Boomkroonpad van start, met als opdracht een schetsplan te maken binnen een bouwsom van ca fl 800.000. De herbezinning leverde ook winst in het ontwerp op: de tracering van het pad wordt gekoppeld aan het Houtvester Kuhn Huis en de "worteltunnel" wordt toegevoegd. Afgesproken werd om pas met mededelingen naar buiten te treden als in de projectgroep overeenstemming over de plannen is bereikt. Dat moment was in februari 1995 aangebroken.

Publiciteit en verder geld sprokkelen

Een belangrijk ogenblik. Regelmatig was er door de buitenwacht al geïnformeerd naar de stand van zaken. We besloten om met een stevige presentatie de publiciteit te zoeken. Daar hadden we alle belang bij:

- er bestond informatiebehoefte bij de leden van het TPD,
- de projectfinanciering was nog (lang) niet rond,
- bekendheid is nodig om betalende bezoekers te trekken.

In april 1995 vond - op locatie - een persconferentie plaats. De plannen werden met tekeningen én een maquette toegelicht. In een hoogwerker kon de hoogtesensatie worden ondergaan. Dit leverde veel landelijke publiciteit op in alle media (o.a. Jeugdjournaal). Om de communicatie over het boomkroonpad goed te kunnen blijven uitvoeren werd een communicatieplan opgesteld. Daarin werd per doelgroep de boodschap uitgewerkt en werden de meest geschikte tijdstippen vermeld om in voorbereiding en uitvoering van het project naar buiten te treden. Voor het werven

Vergelijkbare constructies

Het Drentse Boomkroonpad is uniek in Europa. Wel zijn er uit Engeland en Schotland meldingen ontvangen van vergelijkbare (?) constructies. Boomkroonpaden zijn er wel in Australië.

- a. Er is een 'tree top trail' in Moors Valley Forest, Dorset, in een grove dennenopstand. De maximale wandelhoogte is slechts 4 meter
  - b. In de buurt van Invernes, Schotland, is iets vergelijkbaars met a)
  - c. Door de Stichting het Kronendak in Wageningen werd gemeld dat in Australië, New South Wales, een 'Canopy Walk', een hangbrugconstructie, bestaat
  - d. In 1996 werd aan de westkust van Australië de 'tree top walk' in gebruik genomen. Deze staat in de Vallei der Reuzen (Eucalyptus), brug op staanders, 600 m lang en hoogste punt is 40 meter
- Tenslotte moet melding gemaakt worden van hangbrugconstructies in tropische bossen. Het betreft dan constructies ten behoeve van onderzoek in boomkronen op Tropenbos-sites (Gyuana, Columbia, Indonesië). Betreden van deze constructies is zeker niet zonder gevaar en niet bedoeld voor recreatief gebruik.

De uitkijktoren (foto's: Bert Wieringa)

van sponsorgelden werd een zgn. participatieplan opgesteld.

Een WCL-bijdrage werd helaas afgewezen.

In de zomer van 1995 besloten provincie Drenthe en de Drentse Recreatieschappen elk voor fl 100.000,00 bij te dragen. Deze deelname mag best uitzonderlijk genoemd worden!

Met inmiddels fl 425.000,00 aan externe financiering en na een bedrijfskundige analyse, met diverse varianten van bezoekersaantallen en entreprijzen,

besloot de directie Staatsbosbeheer daarop tot goedkeuring. De aanbesteding kon worden voorbereid.

De bouw

Architectenbureau Levenga/Woldendorp kreeg opdracht het plan bestekgereed te maken. Tussentijds waren er al contacten geweest tussen architect en constructeur met o.a. het Museonder op de Hoge Veluwe en Walibi-Flevo over staalconstructies en veiligheid. Het was evident dat het Boomkroonpad een degelijke

en veilige constructie moest worden. Voor het verkrijgen van de gemeentelijke bouwvergunning moest ook nog een getest calamiteitenplan overgelegd worden. Eind september 1995 vond de aanbesteding plaats; in december werd het werk gegund voor een aanneemsom van 1,1 miljoen gulden.

Ook dat was weer een moment om (Communicatieplan!) met een persbericht naar buiten te treden. De daaropvolgende winter bleek lang en streng: met het grondwerk in het bos kon pas in maart '96 worden begonnen. In het bestek was oplevering voorzien in april, die werd nu vastgesteld op begin juli. Een boomverzorgingsbedrijf ("Quercus") sponsorde de boom- en bosbodenzorg tijdens de bouw, een aspect dat veronachtzaamd dreigde te worden.

De werkzaamheden verliepen redelijk voorspoedig, tot het moment dat bij het omhoogtakelen van de uitzichttoren, deze -voor de ogen van verzamelde pers en TV- uit de takels gleed en omviel. Resultaat: vertraagde oplevering en zeer veel publiciteit!

Met veel ceremonieel vertoon werd tenslotte op 15 augustus het Boomkroonpad opengesteld. Zo'n 10.000 bezoekers namen bij stralend zomerweer deel aan het openingsfeest.

Het succes

Begin '96 was met de provinciale VVV Drenthe een overeenkomst gesloten, waarin deze voor het SBB een Marketing- en Promotieplan Boomkroonpad zou opstellen en uitvoeren. Dat hield in het consequent uitvoeren van het communicatieplan, afspraken regelen met de pers, ontwikkelen van promotiemateriaal (folders, afiches), organiseren van arrangementen samen met enkele bedrij-

Enquête

Op 11 oktober 1996 werd de jaarvergadering van de KNBV gehouden in het Drentse Grolloo. Ook het Boomkroonpad werd bezocht. Van de deelnemers bekeken er 68 bereid een enquête over het pad in te vullen. Een kleine bloemlezing:

1. Leeftijd: 21-35 jaar: 25%
36-50 jaar: 37%
51-65 jaar: 22%
≥ 66 jaar: 16%

2. Hoe vindt u de worteltunnel? spannend: 9%
mooi: 15%
saai: 53%
lelijk: 19%
overig: 4%

De videofilmjes werden, voor zover gezien, redelijk gewaardeerd

3. Uitkijktoren: prachtig uitzicht: 76%
tegenvallend uitzicht: 18%
geen mening: 6%

Uitspraken: "Alleen bos, is er een zichtlijn naar een dorp te kapen?"
"Weinig plekken met zo'n ongerepte horizon"

4. De bossymfonie: mooi: 15%
lelijk: 10%
past bij Boomkroonpad: 19%
storend: 41%
geen mening: 15%

5. Het bos waar het Boomkroonpad doorheen loopt vindt men:
mooi en/of gevarieerd: 63%
saai: 19%

6. Heeft u het bos nu anders en positief beleefd?
ja: 27%
een beetje: 7%
neen: 23%
geen mening: 43%

Tot slot: Het Boomkroonpad werd het rapportcijfer van gemiddeld 7,4 gewaardeerd. De bosbouwers waren kritischer dan de gemiddelde bezoeker. Zij waardeerden het pad met een 8.

ven. Dat werkte zeer succesvol. De belangstelling van de bezoekers bleek groot, met name in de weekeinden was het soms overstelpend druk. Eind augustus werd de 25.000ste bezoeker ontvangen (TV erbij), op 17 oktober al de 50.000ste en met de jaarwisseling was de 60.000ste bezoeker al

gepasseerd. (Bij de ramingen was uitgegaan van 40.000 betalende bezoekers op jaarbasis !)

We schrijven het toe aan de volgende factoren:

– het gaat om een volstrekt nieuw, voor zeer velen aansprekend idee

– al in de beginfase werd de idee snel veel breder gedragen (TPD en verwante geesten binnen SBB) dan het groepje bedenkers

– de trekkerfunctie van Staatsbosbeheer was "vanzelfsprekend"
– er is over een lange periode en in verschillende fasen van het project veel aandacht geweest in de schrijvende pers en in TV-uitzendingen, met spraakmakende gebeurtenissen (niet op tijd klaar, toren valt om, wéér uitstel). Daarmee werd de bekendheid van het project erg groot.

Het succes in aantallen bezoekers is evident. Wel blijkt er een verschuiving in de samenstelling te zijn opgetreden: minder eco-toerist, meer doorsnee-bezoeker.

Het vervolg

Allereerst zullen de belangrijkste onvolkomenheden worden verholpen. De nadruk hierbij ligt op de worteltunnel, daar zal een sterker "onder-de-grond-gevoel" worden opgewekt. Daarnaast zal het boseducatieve aspect in samenhang en presentatie sterker worden uitgewerkt.

Tenslotte zijn er de vervoeraspecten, die veel aandacht verdienen. Gestreefd wordt naar samenwerking met het bedrijfsleven in de sfeer van arrangementen, waarbij alternatief vervoer een belangrijk item wordt. Bij de exploitatie en investeringen wordt daarbij gerekend op 100.000 bezoekers per jaar.

Wat er ook gebeurt: met het Boomkroonpad is er letterlijk een nieuwe weg ingeslagen. Deze weg biedt veel kansen om grote aantallen bezoekers een boeiend verhaal van het bos te laten beleven. Als deze beleving dan ook leidt tot belangstelling voor en belang hechten aan bos, dan wordt het doel bereikt: blijvende bossen door duurzaam beheer.